

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ARCHER, JEFFREY

Cap sau pajură/Jeffrey Archer; în românește de Ana Andreeescu. - Editura Vivaldi, 2019
ISBN 978-973-150-146-8

I. Andreeescu, Ana (trad.)

821.111

HEADS YOU WIN by JEFFREY ARCHER
Copyright©2018 by Jeffrey Archer

Reproducerea integrală sau parțială sub orice formă
(scanarea, transpunerea în format electronic sau audio,
punerea la dispoziția publică prin internet sau alte rețele)
în scop comercial sau gratuit fără acceptul prealabil
al Editurii VIVALDI, deținătoarea copyrightului,
reprrezintă încălcarea legislației în vigoare și se pedepsește
conform reglementărilor actuale.
Toate drepturile asupra acestei versiuni
apartin Editurii VIVALDI.

**Jeffrey
ARCHER**

CAP sau PAJURĂ

În românește de:
ANA ANDREESCU

Editura VIVALDI

PARTEA I

I **ALEXANDER** *Leningrad, 1968*

— Ce-ai de gând să faci după terminarea școlii? a întrebat Alexander.

— Sper să intru în KGB, a răspuns Vladimir, dar, dacă nu obțin un loc la Universitatea de Stat, nici măcar nu-mi vor deschide dosarul. Dar tu ce vei face?

— Intenționez să fiu primul președinte ales al Rusiei, a spus Alexander, râzând.

— Și, dacă reușești, mă vei numi pe mine șeful KGB-ului, a spus Vladimir care nu râdea, însă.

— Nu aprobat deloc nepotismul, a spus Alexander, în timp ce traversau curtea școlii și ieșeau în stradă.

— Nepotism? a întrebat Vladimir, în drumul lor spre casă.

— Vine de la cuvântul italienesc „nepot” și datează din secolul al XVII-lea, de la obiceiul papilor de a oferi privilegii rudenilor și prietenilor apropiati.

— Și ce-i rău în asta? a întrebat Vladimir. Tu tocmai pui KGB-ul în locul papilor.

— Mergi sâmbătă la meci? a întrebat Alexander, voind să schimbe subiectul.

— Nu. Odată ce Leningradul a ajuns în semifinale, nu mai e nicio șansă pentru ca unul ca mine să obțină un bilet.

Dar, cu siguranță, cum tatăl tău este supervisor la docuri, ţie și se vor aloca automat două locuri în zona rezervată membrilor de partid.

— Nu atâtă timp cât el refuză să devină membru al Partidului Comunist, a spus Alexander. Și când l-am întrebat ultima oară, nu părea deloc optimist cu privire la obținerea unui bilet, aşa că singura mea speranță a rămas unchiul Kolea.

Continuând să meargă, Alexander și-a dat seama că evitau amândoi singurul subiect care nu le ieșea niciodată din minte.

— Crezi că vom afla?

— Habar n-am, a răspuns Alexander. Probabil că profesorilor le place să ne vadă că suferim, conștienți fiind că e ultima dată când mai au putere asupra noastră.

— Tu n-ai de ce să te temi, a spus Vladimir. În cazul tău, singura discuție este dacă vei câștiga Bursa Lenin la Școala de Limbi Străine din Moscova sau și se va oferi un loc la Universitatea de Stat ca să studiezi matematică. În schimb eu nu pot fi sigur de intrarea la indiferent ce universitate ar fi, și, dacă nu intru, șansele mele de-a intra la KGB sunt *kaput*?

Vladimir a oftat și a continuat: Voi sfârși probabil prin a lucra la docuri toată viața, avându-l șef pe tatăl tău.

Alexander nu și-a mai exprimat nicio opinie, au intrat în blocul în care locuiau și au început să urce treptele de piatră tocite, spre apartamentele lor.

— Mi-ăș fi dorit să locuiesc la etajul întâi, nu la al nouălea, a spus Vladimir.

— Știi la fel de bine ca mine că numai membrii de partid locuiesc la primele trei etaje, Vladimir. Dar, sunt sigur că odată admis în KGB, vei coborî în lume..

ALEXANDER

— Ne vedem dimineață, a spus Vladimir, neluând în seamă gestul de încuvîntare al prietenului său, continuând să urce ultimele șase etaje rămase.

Când a deschis ușa micului apartament familial de la etajul al cincilea, Alexander și-a amintit de un articol pe care-l citise recent într-un ziar, articol care spunea că în America, erau atât de mulți criminali, încât fiecare familie avea cel puțin două lacăte la ușa de la intrare. Probabil că singurul motiv pentru care lumea nu făcea aceasta în Uniunea Sovietică, era faptul că nimeni nu avea nimic de valoare care să merite să fie furat.

S-a dus drept în dormitorul lui, știind că maică-sa nu se va întoarce până nu i se va termina tura. A luat din ghiozdan câteva foi de hârtie liniate, un creion și o carte uzată de multă folosire și le-a pus pe o măsuță în colțul încăperii, apoi a deschis *Război și Pace* la pagina 179 și a continuat să traducă cuvintele lui Tolstoi în limba engleză. Când familia Rostov s-a așezat la cină, în seara aceea, Nikolai părea neatent și nu numai pentru că...

Alexander verifica din nou fiecare rând pentru a găsi greșelile și a vedea un cuvânt englezesc mai potrivit când a auzit deschizându-se ușa de la intrare. Burta a început să-i chiorie și s-a întrebat dacă maică-sa putuse șterpeli ceva bunătăți de la clubul ofițerilor, unde era bucătăreasă. A închis cartea și a mers la bucătărie.

Elena i-a zâmbit cu căldură și el s-a așezat pe banca de lemn, la masă.

— Avem ceva special în seara asta, mamă? a întrebat Alexander plin de speranță.

Ea a zâmbit din nou și a început să-și golească buzunarele, scoțând un cartof mare, doi păstârnaci, o jumătate de franzelă veche și, premiul acestei seri, o jumătate de cârnat

care rămăsesese probabil pe vreo farfurie a vreunui ofițer, după masa de prânz. Un adevărat festin, s-a gândit Alexander, în comparație cu ce va mânca prietenul său Vladimir, în această seară. Întotdeauna cuiva îi este mai rău decât tîie.

— Ceva noutăți? a întrebat Elena, apucându-se să curețe cartoful de coajă.

— Mama, îmi pui aceeași întrebare în fiecare seară și eu continui să-ti spun că nu aştept să aflu nimic pentru încă cel puțin o lună, poate și mai mult de atât.

— Mă gândesc numai cât va fi de mândru tatăl tău, dacă vei câștiga Bursa Lenin... A pus cartoful jos și alături, cojile. Nu se aruncă nimic la coș. Știi, dacă n-ar fi fost războiul, tatăl tău ar fi mers la universitate.

Alexander știa asta foarte bine, numai că era întotdeauna fericit să i se amintească cum *Papa* fusese încartiruit pe Frontul de Răsărit, ca Tânăr caporal, în timpul asediului Leningradului și, cu toate că timp de 93 de zile, fuseseră atacați încontinuu de o divizie Panzer, el nu-și părăsise niciodată postul până când germanii n-au fost respinși și nu s-au retras în propria lor țară.

— Fapt pentru care el a fost decorat cu medalia *Apărarea Leningradului*, a spus Alexander, la sfîrșit.

Probabil că mama îi spusese povestea de sute de ori, dar Alexander nu se plăcusea, deși tatăl său nu aborda niciodată subiectul. Și, acum, aproape cu 25 de ani mai târziu, după întoarcerea la docuri, fusese ridicat la gradul de tovarăș supervisor-șef, cu 3000 de muncitori sub comanda lui. Deși nu era membru de partid, chiar și KGB-ul a făcut cunoscut că el era omul potrivit pentru această slujbă.

Ușa de la intrare s-a deschis și s-a închis cu zgomot, amintind că tata venise acasă. Alexander a zâmbit când tatăl a intrat în bucătărie. Înalt și solid construit, Konstantin

ALEXANDER

Karpenko era un bărbat chipeș care putea încă să facă o femeie Tânără să-și întoarcă după el capul și să-l mai privească o dată. Fața lui bătută de vreme era dominată de o mustață stufoasă luxuriantă despre care Alexander își amintea că, în copilăria sa, o mângâia, lucru pe care nu mai îndrăznise să-l facă de mai mulți ani. Konstantin s-a prăbușit pe banca din fața fiului său.

— Cina va fi gata abia jumătate de oră, a spus Elena, în timp ce pisa cartoful.

— Trebuie să vorbim numai în engleză ori de câte ori suntem singuri, a spus Konstantin.

— De ce? a întrebat Elena pe un ton negativ. N-am întâlnit niciun englez în viața mea și nu cred că voi întâlni vreodată.

— Pentru că, dacă Alexander va câștiga acea bursă și va pleca la Moscova, va trebui să vorbească fluent în limba dușmanilor noștri.

— Dar britanicii și americanii au luptat de aceeași parte cu noi în timpul războiului, *Papa*!

— De aceeași parte, da, a spus tatăl, dar numai pentru că ne consideră răul cel mai mic dintre cele două rele. Alexander s-a gândit puțin la asta, în timp ce tatăl se ridică în picioare. Jucăm o partidă de șah în timp ce așteptăm? a întrebat el. Alexander a aprobat dând din cap. Partea sa favorită a zilei. Pregătește tabla de șah până mă spăl eu pe mâini.

Îndată ce Konstantin a ieșit din încăpere, Elena a șoptit:

— Ce-ar fi să-l lași să câștige, aşa de dragul schimbării?

— Niciodată, a spus Alexander. În orice caz, și-ar da seama dacă nu lupt și mi-ar aplica la fund câteva curele.

A deschis sertarul mesei și a scos o tablă veche de lemn și o cutie în care era un set de piese de șah, din care lipsea una, aşa că, în fiecare seară, o solniță ținea locul nebunului.

Alexander a mișcat pionul regelui înainte două pătrate până la întoarcerea tatălui său. Konstantin a răspuns imediat, mutând pionul reginei înainte un pătrat.

— Ce ai făcut la meci? a întrebat el.

— Am câștigat cu 3 la 0, a spus Alexander mutând tura reginei.

— Rahat! Bine jucat, a spus Konstantin. Dar este mai important să câștigi bursa aia. Presupun că n-ai aflat nimic, încă.

— Nimic, a spus Alexander făcând următoarea mișcare. Au trecut câteva clipe până când tatăl a mutat. Tata, te pot întreba dacă ai reușit să obții un bilet la meciul de sămbătă?

— Nu, a recunoscut tatăl fără a-și ridica privirile de la tabla de șah. Sunt mai rare decât virginele de pe Nevsky Prospect.

— Konstantin! a spus Elena. Te poți purta ca un docher la muncă, dar nu acasă.

Konstantin i-a zâmbit fiului.

— Dar unchiul îți promisese două bilete la terasă și, cum pe mine nu mă interesează să merg...

Alexander a sărit de pe bancă în momentul în care tatăl a făcut următoarea mutare, încântat că-i îndepărtașe atenția de la joc fiului său.

— Ai putea să ai câte bilete vrei, dacă ai fi de acord să devii membru de partid, a spus Elena.

— Nu e ceva ce-mi doresc, după cum știi bine. *Quid pro Quo*¹. E o expresie pe care am învățat-o de la tine, a spus privind-și fiul pe deasupra mesei. Să nu uiți niciodată că întotdeauna se așteaptă ceva înapoi pentru un serviciu și eu n-am de gând să-mi vând prietenii de pe fluviu pentru două bilete la un meci de fotbal.

¹ Confuzie de persoane sau de lucruri; intervertire.

ALEXANDER

— Dar noi n-am ajuns în semifinalele cupei, de mulți ani, a spus Alexander.

— Și probabil, nu vom mai ajunge vreodată, în timpul vieții mele. Dar ar fi nevoie de mult mai mult de-atât pentru a mă determina pe mine să mă înscriu în Partidul Comunist.

— Vladimir este deja pionier și s-a înscris în Komsomol, a spus Alexander, după ce-a mutat.

— Nicio surpriză, a spus Konstantin. Altfel, n-ar avea nicio speranță să intre, în cele din urmă, în KGB, care este habitatul normal pentru această faună specială.

Încă o dată, lui Alexander i s-a abătut atenția de la partida de șah.

— De ce ești întotdeauna așa de dur cu el, *Papa*?

— Pentru că e un golan alunecos, exact ca taică-său. Să nu-i încredințezi niciodată un secret pentru că secretul va ajunge la KGB înainte ca tu să ajungi acasă.

— Nu e chiar așa de intelligent, a spus Alex. Cinsti, va avea noroc dacă i se va oferi un loc la universitatea de stat.

— Poate că nu e intelligent, dar e săret și grosolan, o combinație periculoasă. Crede-mă, și-ar vinde și mama pentru un bilet la finala cupei, poate chiar și la semifinală.

— Cina e gata, a spus Elena.

— Facem remiză? a întrebat Konstantin.

— Nu, *Papa*. Sunt la 6 mutări distanță de șah-mat, și tu știi asta.

— Terminați cu ciondăneala și așezați masa, a spus Elena.

— Când am reușit să te bat ultima oară? A întrebat Konstantin și și-a pus regele pe o parte.

— În 19 noiembrie 1967, a răspuns Alexander și cei doi bărbați s-au ridicat și și-au dat mâna.

Alexander a pus solnița pe masă și piesele de șah în cutia lor, în timp ce tatăl a luat trei farfurii de pe etajera

de deasupra chiuvetei. Alexander a deschis sertarul și a scos 3 cuțite și 3 furculițe diferite. Și-a amintit un pasaj din *Război și Pace* pe care tocmai îl tradusese. Familia Rostov avea la cină (un cuvânt mai bun pentru *supper* – pe care-l va schimba când se va întoarce în camera lui) cinci feluri și fiecare fel era însotit de seturi diferite de tacâmuri de argint. De asemenea, familia avea o duzină de servitori în livrea care stăteau în spatele fiecărui scaun pentru a servi mâncărurile pregătite de trei bucătari care păreau a nu părăsi niciodată bucătăria. Dar Alex era sigur că Rostovii nu puteau avea pe masă o mâncare mai bună ca cea a mamei lui, altfel n-ar fi lucrat ea la clubul ofițerilor.

Într-o zi...și-a spus pentru sine, pe când termina de așternut masa și se așeza, apoi, pe bancă în fața tatălui său. Elena li s-a alăturat cu oferta acelei seri pe care a împărțit-o între ei trei, dar nu egal. Resturile de cârnat fuseseră tăiate în două bucăți, cartoful zdrobit și cojile prăjite, totul arăta ca o delicătesă. Cei doi bărbați ai ei au împărțit un păstârnac, laolaltă cu o felie groasă de pâine neagră cu untură.

— Astă-seară, am adunare la biserică, a spus Karpenko, luând în mâna furculița. Dar, n-ar trebui să întârzii mult.

Alexander și-a tăiat bucătica de cârnat în patru și a început să mestece încet fiecare bucătică, între îmbucătările de pâine și înghițiturile de apă. A lăsat păstârnacul ultimul. Gustul lui dulceag i-a rămas îndelung în gură. Nu era sigur nici că dacă-i plăcea sau nu. În *Război și Pace*, rădăcinile de păstârnac erau mâncate numai de servitori. În ciuda faptului că nu s-au grăbit deloc și c-au vorbit tot timpul mesei, mâncarea s-a terminat în câteva minute.

Konstantin și-a golit paharul cu apă, și-a șters gura cu mâneca hainei, s-a ridicat în picioare și a ieșit din încăpere, fără nici un alt cuvânt.

ALEXANDER

— Te poți întoarce la cărțile tale, Alexander. N-ar trebui să dureze prea mult adunarea, a spus mama, făcându-i semn de la revedere cu mâna.

Alexander s-a supus fericit. Odată ajuns în camera lui, a înlocuit cuvântul „supeu” cu cină, apoi a dat pagina și a continuat să traducă din capodopera lui Tolstoi: *Francezii înaintau spre Moscova...*

Ieșind din bloc, Konstantin n-a observat o pereche de ochi care se uita fix la el.

Vladimir privea fără niciun scop pe fereastră, incapabil să se concentreze la temele pentru școală, când...l-a văzut pe tovarășul Karpenko părăsind clădirea. Era a treia oară, săptămâna asta. Unde se ducea, oare, la acea oră din noapte? Poate că ar trebui să afle. A ieșit repede din camera lui și a pornit, pe vârfuri, pe corridor. Auzise sforăitul zgomotos ce venea dinspre camera din față și a tras cu ochiul; tatăl lui era prăbușit pe un scaun din păr de cal și, lângă el, pe podea, zăcea o sticlă de votcă goală. A deschis și a închis încet ușa de la intrare, s-a năpustit pe scări în jos și a ieșit în stradă. Aruncându-și privirile spre stânga, l-a văzut pe tovarășul Karpenko luând-o pe după colțul străzii și a început să alerge după el, încetinind pasul numai când a ajuns la capătul străzii.

S-a uitat după colț și l-a văzut întrând în Biserică Sf. Apostol Andrei. Ce pierdere de timp, s-a gândit Vladimir. Biserică Ortodoxă fusese dezaprobată de KGB, dar, de fapt, nu fusese interzisă.

Vladimir era pe punctul să pornească înapoi spre casă, când a mai apărut, de nicăieri, un alt bărbat, pe care nu-l văzuse niciodată, duminica, la slujbă.

S-a asigurat că nu-l vede nimeni și și-a croit drum spre biserică. A mai urmărit alți doi bărbați care veneau din altă

direcție și au intrat rapid în biserică, apoi a întepenit, auzind pași în spatele lui. S-a lipit de zid și s-a întins la pământ, așteptând până când bărbatul a trecut de el, apoi s-a strecurat printre pietrele de mormânt spre spatele bisericii și spre o intrare pe care o foloseau numai coriștii. A apăsat clanța ușii și a tras o înjurătură, când aceasta nu s-a deschis.

A privit împrejur și a zărit o fereastră întredeschisă, deasupra lui. Nu prea putea ajunge la ea, aşa că, folosind o lespede de piatră neșlefuită ca treaptă, a reușit să apuce marginea ferestrei și cu un efort suprem, s-a ridicat și și-a strecurat trupul subțire prin ochiul ferestrei; a căzut apoi, pe podea, de cealaltă parte a ferestrei.

Pe vârfuri, a traversat partea din spate a bisericii până a ajuns la altar și s-a ascuns după el. Odată ce bătăile iniției au ajuns la ritmul aproape normal, a privit de după altar și a văzut o duzină de bărbați așezăți pe băncile folosite de cor, cufundați în conversație.

— Așadar, când vei împărtăși ideea ta celorlalți muncitori? a întrebat unul dintre ei.

— Sâmbăta următoare, Stepan, a spus Konstantin, când toti tovarășii noștri vin la întâlnirea lunară. Nu vom avea niciodată o ocazie mai bună să-i convingem să ni se alăture.

— Nici măcar o sugestie pentru unii din vechii ortaci, despre ce ai în minte? a întrebat un alt bărbat.

— Nu. Singura șansă de succes este surpriza. Nu avem nevoie să alertăm KGB-ul în legătură cu ce avem de gând.

— Dar, sunt sigur că sunt spioni în încăpere care ascultă fiecare cuvânt al tău.

— Sunt conștient de asta, Mikhail. Dar, singurul lucru pe care-l voi putea raporta șefilor va fi forța noastră de a forma o uniune comercială independentă.

— Deși nu am nicio îndoială că oamenii te vor urma,

ALEXANDER

oricât de numeroase vor fi cuvântările care să-i entuziasmeze, niciuna nu poate opri un glonț din traectoria lui, a spus o patra voce.

Mai mulți bărbați au aprobat, dând din cap.

— Odată ce mi-am susținut cuvântarea, sămbătă, KGB-ul va fi precaut în a face ceva atât de prostesc, pentru că, dacă o face, oamenii se vor ridica ca unu și KGB-iștii nu vor fi niciodată în stare să pună geniu înapoi în sticlă. Dar, Yuri are dreptate, a continuat Konstantin, vă asumăți un risc considerabil pentru o cauză în care eu cred de mult timp, aşa că, dacă vreunul vrea să se răzgândească și să se desprindă de grup, acum este momentul s-o facă.

— Nu vei găsi un luda printre noi, a spus o altă voce, în timp ce Vladimir și-a înăbușit un acces de tuse. Bărbații s-au ridicat toți ca unul pentru a-i comunica prin gestul lor că-l recunosc pe Karpenko drept lider.

— Atunci ne întâlnim duminică dimineată. Până atunci, trebuie să păstrăm tăcerea.

Inima lui Vladimir bătea cu putere în timp ce bărbații își strângău mâinile, înainte de a ieși unul lângă celălalt din biserică. N-a făcut nicio mișcare până nu a auzit, în sfârșit, ușa grea dinspre apus închizându-se cu zgomot și cheia răsucită în broască. Apoi a alergat cu pași mărunți înapoi spre sacristie și cu ajutorul unui taburet s-a strecurat din nou pe fereastră, agățându-se de bordură; apoi a căzut pe pământ, ca un atlet experimentat. Singura disciplină la care Alexander nu era la nivelul lui.

Știind că nu avea niciun moment de pierdut, Vladimir a alergat în direcția opusă față de cea în care pornise domnul Karpenko, înspre strada care nu avea nevoie de indicator „Accesul interzis”, pentru că numai oficialii partidului îndrăzneau să intre pe strada Prospect.